

ten deele her-
aan zijn.

eugde is er kort
samenproking
aar dr H. Beets
hen voorgangers
Hoeksema, onzen
kele voorgangers
zijds. Ik verklar
che bladen) als
met het uite-
nfereren. En ik
at de Hoeksema
polemieken inzake
haar voorloopig
ler conferentie,
citeer uit mijn
iksema's bereid-

Indien men
ar polemieken
splaats ma-
is een weldaad,
en voor publieke
moderaten, naar
ft dat natuurlijk
„De Heraut“ de
aen zal. Ik acht
leggen wil, moet

kel bekend zijn,
toemd is om te
commissieleden
eschuldigde van
juicht. Het kan
n ds Veldkamp
sprekingen, „De
e steunen. Maar
lden altijd spre-
un; ds Veldkamp
tiele puntje be-
kel ook bekend
rijzing naar de
met prof. Hepp
vaststelling
schrift; dit
p publiek ge-
naar moderaten
ant af te snijden
raut“). Het kan
s een uitlating
atie“), dat prof.
met schriftelijke
ins door mij
vinden was
k, hem daartoe
als commissieled.

istus, die aller
“59)

s den Chris-
eloogt Kuyper
oord voor ons

zalfde wordt
abtsdrager,
heiligste ambt;
odati hij eigen-
rom de Chris-

en een mensch
ddelijke macht
t zij menschen
kan Jezus dus
dragen, tenzij
t zij eeuwig in
leeschwording
trecken kunnen
schen bezigen.
dus ook nooit
Gode anders
menschen ver-
als bediening
e macht.”

gezalfd met
dige ambt van
als zoodanig
sch — dat is
in de mensche-
noodzakelijk-
over wien God
Middelaar te
aarschap den
neeren. En nu
ingaan in het
en Koning.”
et het eeuwige
ordene; niet
menschen,
de mensch
verstand af te
is verordind-
als de Tweede
ogelijk ooit ge-

de consequentie daaruit getrokken. De commissieleden weten dit.

Zou ds Winckel mij nu eens willen zeggen, of, waar de liefde alle dingen hoopt, hij nog een weg weet, die uitnemender is! Hij kan in „De Heraut“ of in „De Reformatie“ zijn meening wat mij betreft volledig gepubliceerd zien. Ik zal afwachten, of ds Winckel op deze welmeenende vraag wil antwoorden. Zoo ja, dan ga ik voorloopig niet verder met mededeelingen; zoo neen, dan moet ik nog wel iets meer zeggen over aangelegenheden, die sommigen reeds in de pers vagelijk aanduiden — blijkbaar op grond van losse geruchten....

K. S.

Calvijn over de samenkomst te Jeruzalem.

Op Hand. 15:6 schrijft Calvijn: „Laat ons overigens weten, dat hier ook de vorm en orde bij het samenkomen van Synodes van Godswegen voorgeschreven wordt, wanneer er eenig geschil ontstaat is, dat niet op andere wijze bijgelegd kan worden. Want hoewel er zich dagelijks velen tegen Paulus verheffen, heeft alleen deze twist, uit welken gevaar van eene ontzaggelijke ruïne dreigde, en die reeds tot vijandelijke gevechten voortgeschreden was, hem naar Jeruzalem gevoerd“.

Hier spreekt Calvijn van een Goddelijk voorschrift: *divinitus praescribi* — van Godswegen voorgeschreven worden. Waarvan? Van het houden van Synodes? Niet rechtstreeks, maar van den vorm en de orde in het samenkomen van Synodes: forma et ordo in cogendis synodis, d.i. de vorm en de orde, waarin het bij het samenkomen of houden van Synodes moet toegaan. In het voorafgaande heeft hij de opmerking gemaakt, dat Lucas niet zegt, dat de geheele gemeente te Jeruzalem besliste, maar de apostelen en ouderlingen. De gemeente kan wel bij de disputationen tegenwoordig geweest zijn, maar de ambtsdragers waren de rechters. „Lucas zegt niet, dat de geheele gemeente samenvergaderd was, maar degenen, die in kennis der leer (doctrina) en oordeel uitblonden (pollebant), en die krachtens hun ambt de wettige rechters over deze zaak waren. Het kan wel zijn, dat in tegenwoordigheid van het volk (plebs) het twistgesprek gehouden is. Maar opdat maar niemand zou meenen, dat de gewone geloovigen (vulgus) tot de behandeling der zaak toegelaten zouden zijn, noemt Lucas uitdrukkelijk de apostelen en ouderlingen: zooals zij meer geschikte beoordeelaars (cognitores) waren.“

Calvijn handelt met deze woorden dus in de eerste plaats niet over een Goddelijk voorschrift, dat er Synodes moeten gehouden worden, maar hoe zij gehouden moeten worden, in welken vorm en in welke orde, op welke wijze het daarbij moet toegaan. En hij zegt, dat Synodes slechts gehouden moeten worden, wanneer een geschil niet op andere manier tot oplossing gebracht kan worden. Paulus ging toch alleen

Scherp onderscheidt Kuyper dan ook de almacht, die de Tweede Persoon van het Goddelijk Wezen in zichzelf bezit eeuwiglijk en de macht, die de Christus krachtens zijn zalving tot Koning ontving.

„Overmits echter over geen der drie ambten van den Christus zoo schromelijke verwarring en zoo ingrijpend misverstand bestaat, als over Jezus' Koninklijke waardigheid, zij den lezer gebeden, hierbij van meet af streng te willen letten op het onderscheid tusschen hetgeen aan den Tweeden Persoon in de Drieëenheid als God eeuwiglijk toekomt, en hetgeen op Christus als Middelaar voor een tijd gelegd is.“

„Als Schepper was ook de Tweede Persoon in de heilige Drieëenheid over al het geschapene vanzelf en zonder eenige opdracht, absoluut soeverein, tezamen met den Vader en den Heiligen Geest“. Maar deze absolute soevereiniteit van den Zoon „heeft niets gemeen met het Koninklijk ambt van den Middelaar. Een ambt onderstelt iemand boven u, die u dat ambt opdraagt. Alle ambt is een dienst of bediening, die in opdracht van een meerdere vervuld wordt.“

Welnu, op den mensch Jezus Christus, onzen Middelaar, is gelegd het koninklijk regiment over Sion, over de Kerk, het „volk des Heeren“.

„Let wel: gelegd. Over Sion is tot Koning gezalfd niet de Tweede Persoon in de heilige Drieëenheid, want deze... kan nooit tot iets verordind of gezalfd worden. Maar toen de Tweede Persoon, toen het Woord vleesch werd en de Middelaar verscheen en de mensch Christus Jezus voor het oog des Eeuwigen stond, toen kon wel die mensch Christus Jezus gezalfd en kon wel die mensch Christus Jezus verordind

de, en stelt ons alzo den Middelaar voor als vereenigd met de menschelijke natuur, en in die natuur verordind tot het volbrengen van een dienst of taak. Dit nu kan nooit van God als God, en dus ook niet van den Tweeden Persoon der Drieëenheid gezegd worden. God als God is in de salving altoos actief, nooit passief. God dient niet, maar heerscht.... Christus of Gezelide is alzo een naam dien de Middelaar alleen draagt in verband met Zijn Vleeschwording, en in zooverre hij creatuurlijk gestalte heeft aangenomen.“

Kuyper wijst er daar op, dat de naam „de Christus“, krachtens de vereeniging der beide naturen in eenigheid des Persoons soms ook geberigd wordt als rechtstreeks goddelijke werken bedoeld.

Ook, dat de Zoon den titel van „Gezalide“ heeft krachtens de aanstelling in Gods eeuwigen Raad. In dien zin is Hij reeds van eeuwigheid „de Christus“.

En Zijn verlossings-middelaarschap treedt in werking aanstands naden val. Zoo is dus de Christus reeds aanwezig in het Oude Testament.

vanwege dezen twist naar Jeruzalem, hoewel er dagelijks velen tegen hem in verzet kwamen. Maar nu dreigde een groot gevaar van scheuring of ondergang der kerk.

Daarmede is natuurlijk het houden van Synodes niet maar van Godswegen geoorloofd verklaard, doch in bepaalde gevallen ook als door Hem voorgeschreven aangewezen. Bij gevolgtrekking valt dat uit Calvijn's woorden af te leiden, al wordt het er ook niet rechtstreeks door uitgesproken.

Maar welke macht zulke Synodes dan hebben, is daardoor nog niet bepaald. Allerminst, dat die Synodes, ook wanneer zij zich geheel houden aan Gods Woord en bij hare uitspraken louter op dat Woord rusten of steunen, iets meer geven dan eene rechtsbeslissing, welke doet weten, hoe het van Godswegen, in het licht der Goddelijke openbaring, met een geschil staat. Er is niet mee gezegd, dat de macht van zulke Synodes bovendien het karakter draagt van overheidsmacht, die zou mogen dwingen, en over de door afgevaardigden samengekomen kerken met hare ambtsdragers en leden gebiedend en heerschend zou mogen optreden. Matth. 20:25-27.

Wanneer eene Synode zich echter niet geheel aan Gods Woord houdt, en hare uitspraak of beslissing niet met dat Woord overeenstemt, heeft zij geenerlei macht van Godswegen. Dat geeft Calvijn meermalen duidelijk te kennen. Eene Synode heeft geene macht of autoriteit van zichzelf, maar alleen van de overeenstemming harer uitspraken met Gods Woord. En naar dat Woord moeten dan ook door een ieder hare beslissingen beoordeeld worden. „...zoo dikwijls een besluit van eenig Concilie naar voren wordt gebracht, zou ik willen, dat eerst nauwlettend werd overwogen (expendi), op welken tijd het (Concilie) gehouden is, over welke zaak het gehouden is, en met welk doel, welke menschen er deel aan genomen hebben (interfuerint): vervolgens dat hetgeen, waarover gehandeld wordt, aan den maatstaf van de Schrift onderzocht wordt“, Inst. IV, 9, 8.

Het is dus volgens Calvijn maar niet: eene Synode heeft gesproken, en derhalve is het reeds daarmede en zonder meer uitgemaakt, dat het recht en naar Gods Woord is. Op allerlei moet daarbij eerst gelet worden. Eene Synode is nog niet — de kerken in Synode samengekomen. Spreekt eene Synode, dan is dat nog niet steeds Gods stem.

Dat laat Calvijn ook weten in zijne verklaring van Hand. 15, als hij bij vs. 2 schrijft: „Wel hing Paulus niet af van de neiging of gril (nutus) der apostelen, zoodat hij zijne meening zou veranderen, wanneer hij gewaar geworden was (expertus esset), dat zij tegen hem waren: daar hij toch zelfs niet voor engelen wijkte zou, zooals hij in Gal. 1 zich beroemt. Maar opdat de goddeloos niet lasteren zouden, dat hij een mensch was, die al

neerd, en kon wel, hij de gratie Gods en door God, dien Middelaar het Koninklijk regiment over Sion worden gelegd.

En dit nu is geschied.“⁶¹⁾

...

Bij deze meegedeelde, opgelegde, ambtelijke koninklijke macht van den Middelaar, den mensch Jezus Christus, over Zijn Kerk, mogen we niet blijven staan.

Op een bepaald tijdstip — bij opstanding — hemelvaart — het gezet worden ter rechterhand Gods — is die ambtelijke, koninklijke macht geweldig vergroot! De Christus is toen uitermate zeer verhoogd. Hem is gegeven een naam boven allen naam. Hij is gezet aan de rechterhand Gods, ver boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij en allen naam die genaamd wordt.

Met deze machtsvergroting van den Christus is weer „niet bedoeld de Overhoogheid die Hem als den Almachtige krachtens Zijn Godheid toekomt, want aan de Godheid kan nooit iets toegevoegd noch ook iets ontnomen worden...“

„Neen, dit verhoogd worden, tot Koning der koningen, en tot aangesteld Machthebber over alle creaturen in den hemel, op de aarde en onder de aarde, is een nieuwe waardigheid, een nieuw ambt, dat aan hetgeen de Zoon als Middelaar reeds bezat, opzettelijk is toegevoegd“.

Dat geschiedde vooreerst als loon na lijden, als kroon na kruis. „Koning over Sion was Hij reeds vóór Zijn kruis en aan het kruis, tot Machthebber over de geheele schepping is Hij eerst aangesteld na Zijn kruis, als loon voor Zijn verlossingswerk.“

Maar bovendien kreeg Hij deze nieuwe macht omdat Hij zóó alleen in staat zou zijn werkelijk Koning over Sion te wezen. „De kerk staat niet buiten de wereld, maar in de wereld. Ze is vervlochten in het leven der natien en der volken, ze is ingestrengeld in de machten der duisternis en het leven der engelen. En daarom kan het regiment over Sion niet uitgevoerd of Sions Koning moest ook alle deze machten aan zich dienstbaar kunnen maken.“

Dit nu was geen onnatuurlijke saamvoeging van ambten, overmits Sion in oorspronkelijk verband met de wereld en haar volken en haar machten staat, en (zie Ps. II) in Zijn Koning aan het hoofd der volken gesteld was.

Zoo gaat dus het Genadewerk tot in het Scheppingswerk terug, en de band die in de Schepping

61) E. Voto, I, p. 324 v.v.

te zeer aan eigen persoon gehecht en trotsch was, en met onwaardige minachting van allen zichzelf behaagde, — daarom — heeft hij zich aangeboden, zooals billijk was en nuttig voor de geheele kerk, om reenschap van zijne leer te geven. Vervolgens heeft hij zich met vast vertrouwen op de overwinning vóór de apostelen gesteld, daar hij zich overtuigd hield (probe teneret), hoedanig hun oordeel zou zijn: die toch door denzelfden Geest geregeerd werden“.

Eigenlijk was het zenden van Paulus en Barnabas door de gemeente te Antiochië naar Jeruzalem voor de zaak zelf niet noodig geweest. Maar dat geschiedde om aan de dwaalleers den mond te stoppen. „Toch kan hier gevraagd worden, in welke overweging (quoniam consilio) de Antiochenen Paulus en Barnabas naar de overige apostelen gezonden hebben. Want indien hun eerbied voor hen — slechts — zooveel kracht had, dat zij onzeker bleven, totdat zij (de apostelen) zich in dezen of in dien zin uitgesproken hadden, was het vertrouwen in hen (Paulus en Barnabas) tot hertoe verdwynend gering en niets geweest. Maar het antwoord is gemakkelijk. Daar zij wisten, dat alle apostelen evenzeer door den éénen Christus met dezelfde opdrachten gezonden waren en met denzelfden Geest begiftigd, waren zij stellig overtuigd aangaande den goeden uitslag. En het is niet twijfelachtig, of deze raad is gegeven (profectum) door rechtschapen en moedige mannen, voor wie het allerminst verborgen was, dat de naam van Petrus en Jacobus ten onrechte door windbuilen voorgewend werd. Derhalve werd door hen niets anders gevraagd, dan dat de apostelen door hunne stem de goede zaak zouden helpen.“

Calvijn breidt deze beschouwing dan uit tot alle goede Synodes, die er van den aanvang af gehouden zijn. En hij schrijft: „Tot dat doel zijn alle heilige Synodes van den aanvang af bijeen gekomen, opdat ernstige en in Gods Woord behoorlijk geoeefende menschen de geschillen zouden oplossen, niet naar eigen wil, maar krachtens Gods autoriteit. Het is de moeite waard, hierop acht te geven, opdat de Papisten niemand door hun wonderig geschreeuw schokken. Om Christus met Zijn Evangelie te begraven en heel het licht der vroomheid uit te blussen, houden zij ons de Concilien voor: alsof eenige bepaling van menschen voor eene hemelsche Godsspraak gehouden moest worden. Maar indien de heilige Vaders hedendaags hunne zittingen hielden, zouden zij met één mond uitroepen, dat hun niets minder geoorloofd geweest is, of ook voor den geest gestaan heeft (vel etiam in animo fuisse), dan iets te leeren (tradere = overleveren), tenzij Christus aan de woorden vooruit ging. Die voor hen, evenals voor ons, de eenige Leermeester was... Er is eene harde klacht van Gregorius van Nazianze, dat er nooit een goede afloop van eenig Concilie geweest is“.

gelegd, maar door de zonde losgerafeld was, komt in het koninkrijk der genade terug.“

Ontzagwekkend is deze macht van den Middelaar. „Alle werking van God Drieëenig, en bij het instorten van gaven en bij de leidingen en desturing van het leven der kerk en der volken, (gaat) alleen door den Middelaar (uit).“

Natuurlijk mag deze grootsche arbeid van den Middelaar er geen oogenblik toe leiden den Drieëenigen God ook maar een tweede werkeloos te denken. „God Drieëenig is en blijft de altoos welkende Fontein, waaruit van oogenblik tot oogenblik aan den verhoogden Middelaar de macht en de mogendheid toevloeit, en Hij beschikt er geen oogenblik over dan krachtens last en opdracht van den Heere, wiens de oorspronkelijke majesteit en mogendheid is... Het is en blijft altoos eeniglijk God, dat eeuwige Wezen, waarvan alle kracht en werking uitgaat, alleen maar het belijft Hem, deze kracht en macht te werken door den Middelaar.“⁶²⁾

...

Op deze magistrale wijze heeft Dr Kuyper de positie, den arbeid en de macht van den Christus in Kerk en wereld geteekend.

Innig dankbaar voor deze inzichten, waarvan de betekenis en de vruchtbaarheid nog bij lange na niet zijn doorzien, sluit de wijsbegeerte der wetsidee zich in dezen geheel bij Dr Kuyper aan. Ook hier is zij voor alles leerlinge van dezen groote in Israël.

H.

C. V.

62) E. Voto, I, p. 328 v.v.; II, p. 31 v.v. Kuyper wijst hier naar Ps. 47 en 68. Verder betoogt hij, dat alleen omdat de Middelaar Gods Zoon en Zelf God was Hij „als mensch als onzer één en onzer broeder, Zijn alomvattende soevereiniteit over hetgeen in den hemel, op de aarde en onder de aarde is, ambtelijk kon dragen bij de gratie Gods“.

Vergelijk hierbij: De Gem. Gratie, III, p. 280/1. Merkwaardig is in dit verband, dat Kuyper Christus' wondermacht uitsluitend in verband zet met Zijn mensche-lijke natuur. Men mag „de wonderen van den Zoon des menschen niet omzetten in wonderen van den Zoon Gods“. Zijn wondermacht „blijft tot het einde toe een menschelijke macht, d.i. een macht, vallende binnen het kader van onze mensche-lijke natuur... In Hem is de heerschappij, de Koninklijke heerschappij, die in het Paradijs teloor ging, teruggekeerd. In Jezus' wondermacht schittert weer de glorie van den mensch-koning“. Pro Rege, I, p. 153 v.v.

De betekenis van deze opvatting van Christus' macht over gansch de Schepping voor de leer der Gemeene Gratie blijft hier onbesproken.